

๑. สถานการณ์โลจิสติกส์ของไทยในปัจจุบัน

1.1 การเติบโตของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศไทย (GDP)

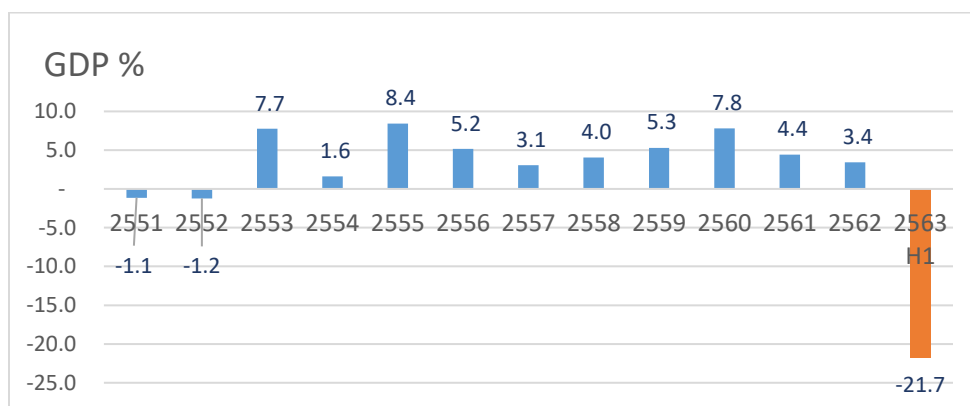
- ในปี ๒๕๖๒ GDP ภาคบริการโลจิสติกส์ สาขาการขนส่ง และสถานที่เก็บสินค้า มีมูลค่า ๑.๐๐๘ ล้านล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ ๕.๙๘ ของ GDP รวมของประเทศ (at current market prices) หรือคิดเป็นอันดับ ๓ ของภาคธุรกิจบริการที่สร้างมูลค่าสูงสุด ซึ่งมีอัตราการขยายตัวจากปีก่อน (YoY) ร้อยละ ๓.๔ (real GDP)

- ในช่วงครึ่งปีแรกของปี ๒๕๖๓ GDP ภาคบริการโลจิสติกส์ (การขนส่ง และสถานที่เก็บสินค้า) มีมูลค่า ๓.๙๑ แสนล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ ๕.๐๘ ของ GDP รวมของประเทศ (at current market prices) หรือคิดเป็นอันดับ ๔ ของภาคธุรกิจบริการที่สร้างมูลค่าสูงสุด

- ทั้งนี้ จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรค COVID-๑๙ ส่งผลให้อัตราการขยายตัวของ GDP ภาคบริการโลจิสติกส์ครึ่งปีแรกของปี ๒๕๖๓ ลดลงร้อยละ -๒๑.๗ (real GDP) จากปีก่อน โดยเฉพาะไตรมาส ๒ ลดลงมากถึง -๓๘.๙ เมื่อเทียบกับระยะเดียวกันของปีที่แล้ว (YoY) เป็นผลมาจากลดลงของการขนส่ง ทางบก การขนส่งทางน้ำ และการขนส่งทางอากาศ ปัจจัยสำคัญมาจากการขนส่งผู้โดยสารลดลง ตามการลดลงของจำนวนนักท่องเที่ยวไทยและต่างประเทศ เป็นผลต่อเนื่องจากมาตรการควบคุมการเดินทางเข้าราชอาณาจักร และการห้ามเดินทางข้ามพื้นที่จังหวัด ประกอบกับปริมาณการขนส่งสินค้า ทั้งสินค้าเกษตรและสินค้าอุตสาหกรรมลดลงตามปริมาณการผลิตและการจำหน่าย อย่างไรก็ตาม กิจกรรมไปรษณีย์และการรับส่งเอกสาร/สิ่งของยังขยายตัวอย่างต่อเนื่อง

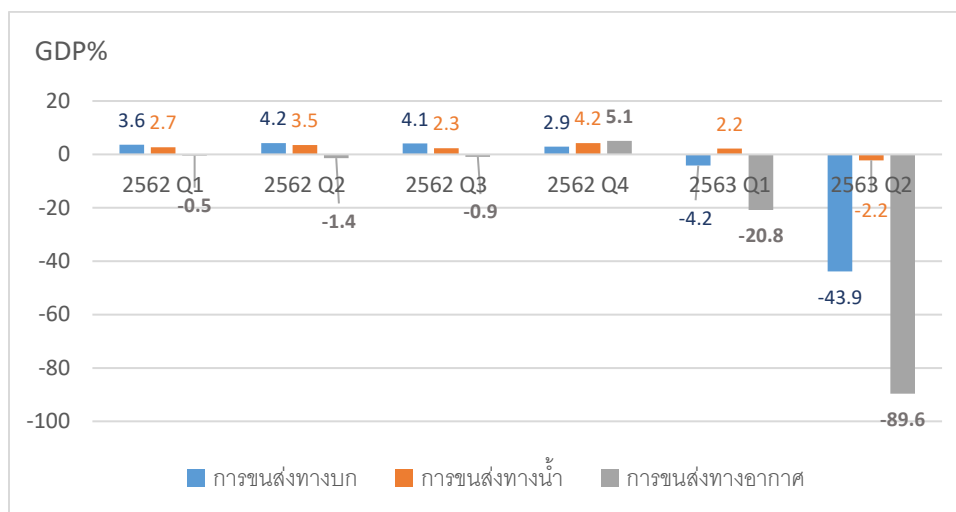
หมายเหตุ: ช่วงไตรมาสที่ 2 ของปี 2563 GDP ภาคอุตสาหกรรมติดลบมากที่สุดร้อยละ -7.8 และภาคเกษตรติดลบร้อยละ -6.7 ทั้งนี้ ภาคบริการซึ่งเคยเป็นส่วนสำคัญที่ขับเคลื่อนเศรษฐกิจ ในภาพรวมติดลบมากถึงร้อยละ -6.5 ซึ่งได้รับผลกระทบมากที่สุด อันดับ (1) สาขาที่พักแรมและร้านอาหาร ติดลบร้อยละ -36.2 (2) การขนส่งและสถานที่เก็บสินค้าน้อยร้อยละ -21.7 (3) ศิลปะ ความบันเทิงและนันทนาการ -17.8 และ (4) การบริหารและการสนับสนุน -15.4

อัตราการขยายตัวของ GDP ภาคการขนส่ง ในปี 2551-2563 ครึ่งปี

ที่มา สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

อัตราการขยายตัวของ GDP ภาคการขนส่ง รายไตรมาส พ.ศ. 2562 – ครึ่งปีแรก 2563

ที่มา สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

1.2 จำนวนผู้ประกอบการ และสถานะของการเปิดปิดกิจการในช่วงปี ๒๕๖๓

การแบ่งประเภทธุรกิจโลจิสติกส์ ตามรหัส TSIC ๒ หลัก จากข้อมูลของกรมพัฒนาธุรกิจการค้า ณ เดือนสิงหาคม ๒๕๖๓ พบว่าผู้ให้บริการทั้งห่วงโซ่อุปทานโลจิสติกส์ มีทั้งสิ้น **๒๐,๐๗๗** ราย แบ่งได้ดังนี้

รหัส	หมวด	จำนวน (ราย)
49	การขนส่งทางบกและท่อ	10,407
50	การขนส่งทางน้ำ	767
51	การขนส่งทางอากาศ	186
52	คลังสินค้าและกิจกรรมสนับสนุน	7,922
53	ไปรษณีย์และการรับส่งเอกสาร/สิ่งของ	795
	รวม	20,077

ที่มา กรมพัฒนาธุรกิจการค้า ณ เดือนสิงหาคม 2563

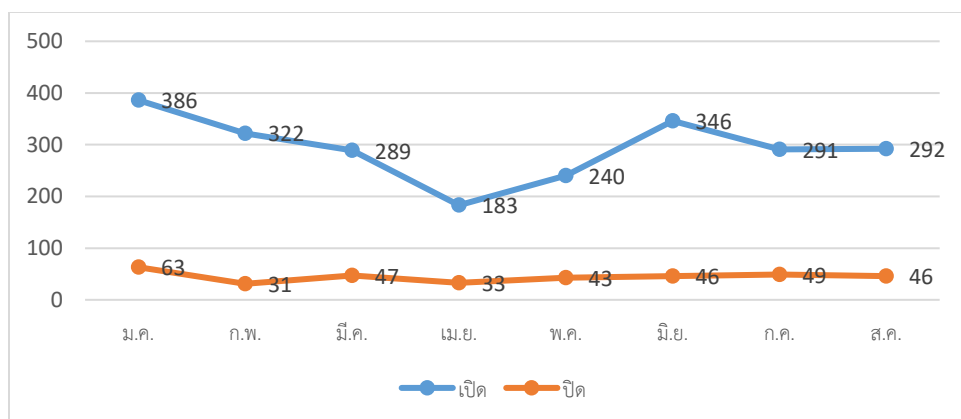
จากสถิติของกรมพัฒนาธุรกิจการค้า พบว่าธุรกิจรับส่งเอกสารและสิ่งของ (รหัส TSIC ๕๓๒๐๐) มีอัตราการเจริญเติบโตเฉลี่ย (CAGR) ตั้งแต่ปี ๒๕๖๐-๒๕๖๒ ถึงร้อยละ ๕๕.๗๕ ต่อปี โดยในปี ๒๕๖๒ ธุรกิจมีมูลค่าสูงถึง ๒๗,๔๔๘.๘๗ ล้านบาท เติบโตกว่าปีที่ผ่านมาร้อยละ ๓๔.๓๖ และมีกำไรสุทธิรวม ๑,๒๘๐.๔๐ ล้านบาท (ข้อมูล ณ เดือนกรกฎาคม ๒๕๖๓) โดยรายได้ส่วนใหญ่ร้อยละ ๗๒.๔๘ เกิดจากนิติบุคคลขนาดใหญ่ (L) และร้อยละ ๒๗.๑๘ จากนิติบุคคลขนาดเล็ก (S) ซึ่งในปัจจุบันมีธุรกิจรับส่งเอกสารและสิ่งของที่ดำเนินกิจการอยู่จำนวน ๖๙๗ รายทุนจดทะเบียนรวม ๓,๓๙๓ ล้านบาท และส่วนใหญ่ (ร้อยละ ๕๖.๔๖) ตั้งอยู่ที่กรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นเมืองใหญ่และเป็นแหล่งการค้าขายของประเทศ

1.3 สถานการณ์เปิดปิดกิจการของธุรกิจโลจิสติกส์ในช่วงมกราคม-สิงหาคม ๒๕๖๓

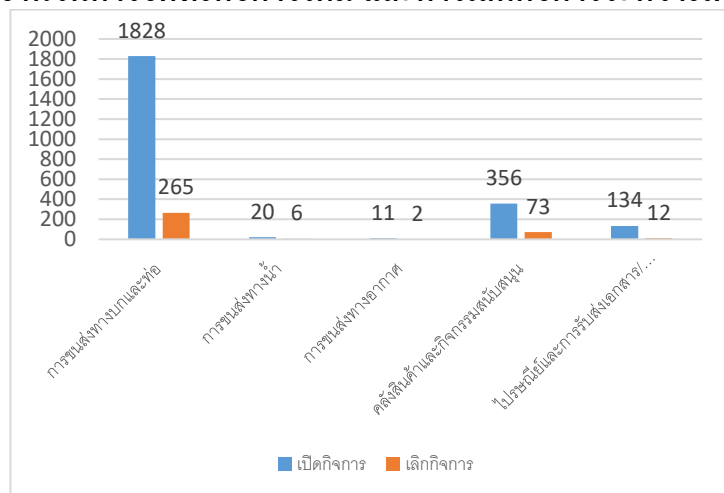
จากสถิติการจัดตั้งธุรกิจใหม่ จำนวน ๒,๓๔๙ ราย และการเลิกประกอบกิจการ จำนวน ๓๕๘ ราย พบว่าการจัดตั้งธุรกิจใหม่มีแนวโน้มที่ลดลง โดยเฉพาะการชะลอการเปิดกิจการในช่วงเมษายนถึงพฤษภาคม ๒๕๖๓ ที่มีการระบาดของโควิด-๑๙ สูง ขณะที่การเลิกประกอบกิจการมีทิศทางที่เพิ่มขึ้นจากช่วงต้นปี

ทั้งนี้ กลุ่มการขนส่งทางบกและท่อ ในกลุ่มที่เกี่ยวข้องกับการขนส่งสินค้า เป็นสาขาที่มีการจัดตั้ง/เลิกกิจการสูงสุด รองลงมาคือ คลังสินค้าและกิจกรรมสนับสนุน และ ไปรษณีย์และการรับส่งเอกสาร/สิ่งของ

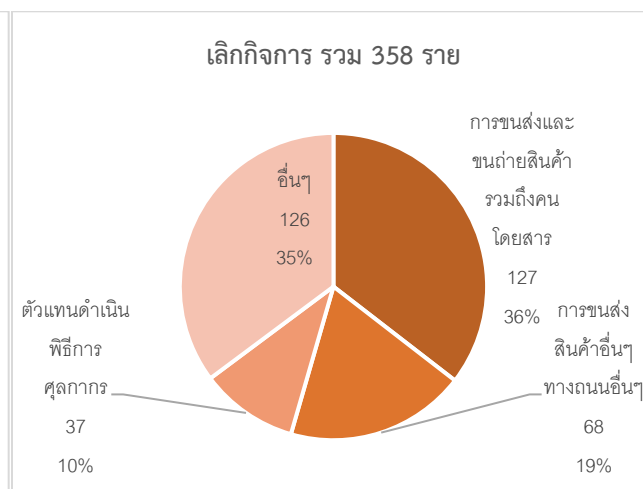
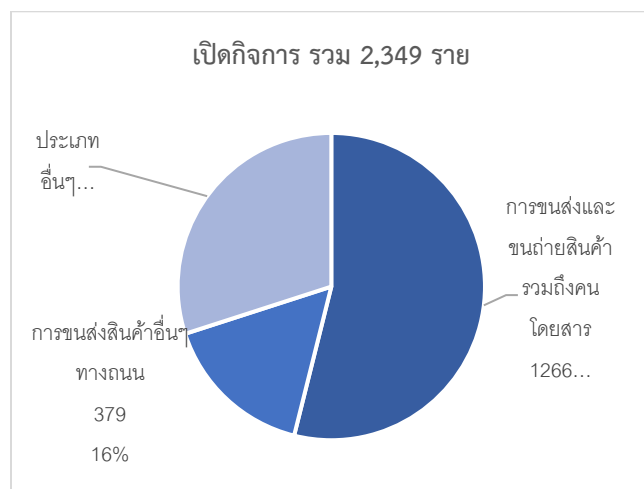
จำนวนการจัดตั้งกิจการใหม่ และการเลิกกิจการระหว่างเดือนมกราคม - สิงหาคม 2563 (ภาพรวม)

จำนวนการจัดตั้งกิจการใหม่ และการเลิกกิจการระหว่างเดือนมกราคม - สิงหาคม 2563 (รายสาขา)

TSIC	หมวด	เปิดกิจการ	เลิกกิจการ
49	การขนส่งทางบกและท่อ	1,828	265
50	การขนส่งทางน้ำ	20	6
51	การขนส่งทางอากาศ	11	2
52	คลังสินค้าและกิจกรรมสนับสนุน	356	73
53	ไปรษณีย์และการรับส่งเอกสาร/สิ่งของ	134	12
	รวม	2,349	358

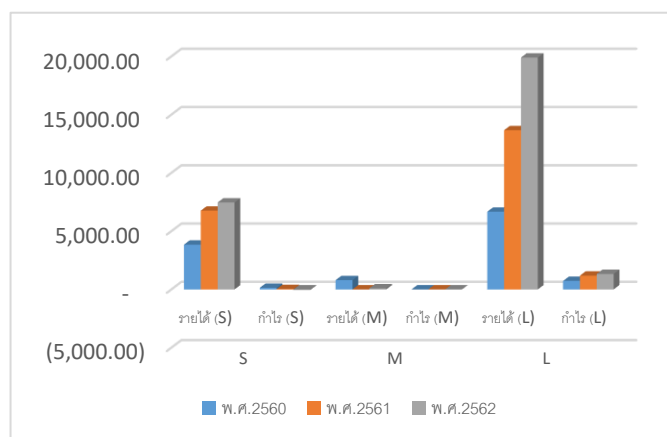

ที่มา กรมพัฒนาธุรกิจการค้า

จากสถิติของกรมพัฒนาธุรกิจการค้า พบว่าธุรกิจรับส่งเอกสารและสิ่งของ (รหัส TSIC ๕๓๒๐๐) มีอัตราการเจริญเติบโตเฉลี่ย (CAGR) ตั้งแต่ปี ๒๕๖๐-๒๕๖๒ ถึงร้อยละ ๕๕.๗๕ ต่อปี โดยในปี ๒๕๖๒ ธุรกิจมี

มูลค่าสูงถึง ๒๗,๔๔๘.๘๗ ล้านบาท เติบโตกว่าปีที่ผ่านมาร้อยละ ๓๔.๓๖ และมีกำไรสุทธิรวม ๑,๒๘๐.๔๐ ล้านบาท โดยรายได้ส่วนใหญ่ร้อยละ ๗๒.๔๘ เกิดจากนิติบุคคลขนาดใหญ่ (L) และร้อยละ ๒๗.๑๘ จากนิติบุคคลขนาดเล็ก (S) ซึ่งในปัจจุบันมีธุรกิจรับส่งเอกสารและสิ่งของที่ดำเนินกิจการอยู่ จำนวน ๖๙๗ ราย ทุนจดทะเบียนรวม ๓,๓๙๓ ล้านบาท และส่วนใหญ่ (ร้อยละ ๕๖.๔๖) ตั้งอยู่ที่กรุงเทพมหานครซึ่งเป็นเมืองใหญ่และเป็นแหล่งการค้าขายของประเทศ

ปีงบการเงิน	๒๕๖๐	๒๕๖๑	๒๕๖๒
รายได้รวม	๑๑,๓๑๔.๕๓	๒๐,๔๒๙.๕๕	๒๗,๔๔๘.๘๗
ขนาดเล็ก (S)	๓,๘๔๓.๒๔	๖,๗๖๑.๔๑	๗,๔๖๑.๒๓
ขนาดกลาง (M)	๗๙๘.๑๗	๐.๔๖	๙๓.๐๔
ขนาดใหญ่ (L)	๖,๖๗๓.๑๓	๑๓,๖๖๗.๖๘	๑๙,๘๙๔.๖๐
กำไร (ขาดทุน) สุทธิรวม	๘๗๑.๔๗	๑,๒๑๘.๕๓	๑,๒๘๐.๔๐
ขนาดเล็ก (S)	๑๔๐.๗๖	๓๓.๒๗	(๔๗.๗๘)
ขนาดกลาง (M)	(๒.๒๖)	๐.๑๖	(๐.๓๗)
ขนาดใหญ่ (L)	๗๓๒.๙๘	๑,๑๘๕.๑๐	๑,๓๒๘.๕๕

ที่มา กรมพัฒนาธุรกิจการค้า ณ เดือนมิถุนายน ๒๕๖๓

เมื่อพิจารณาแยกตามขนาดธุรกิจ^๒ พบว่าธุรกิจขนาดใหญ่ (L) เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้สัดส่วนกำไรของธุรกิจโดยรวมเพิ่มขึ้น ในขณะที่ธุรกิจขนาดเล็ก (S) ไม่มีความสามารถในการบริหารต้นทุนที่เป็นความได้เปรียบหลักในการดำเนินธุรกิจและสร้างกำไร ทำให้เสียเปรียบผู้ประกอบการขนาดใหญ่ที่มีความสามารถในการบริหารต้นทุน สอดคล้องกับข้อมูลจากดัชนี Agility Emerging Markets Logistics Index ปี ๒๐๒๐ ซึ่งเป็นดัชนีวัดศักยภาพทางการแข่งขันด้านโลจิสติกส์ พิจารณาจากปัจจัยที่ดึงดูดผู้ให้บริการด้านโลจิสติกส์ ตัวกลางระหว่างผู้นำเข้าและส่งออก สายการเดินเรือขนส่งตู้คอนเทนเนอร์ ผู้ดำเนินการขนส่งและผู้กระจายสินค้าทางอากาศ จากผลสำรวจพบว่าปัจจัยหลัก ๓ ประการที่กีดกันธุรกิจขนาดเล็กจากการค้าโลก ได้แก่ ระบบบริหารการค้ายแบบราชการ (ร้อยละ ๑๗) ความไม่มีเสถียรภาพของรัฐบาล/ชายแดน (ร้อยละ ๑๔) และขาดความสามารถในการแข่งขันคู่แข่งรายใหญ่ (ร้อยละ ๑๔)

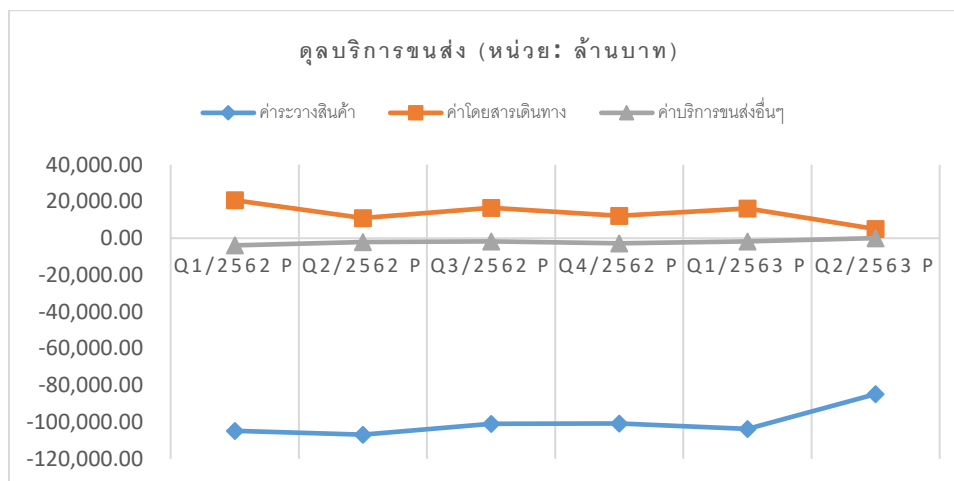
การลงทุนของต่างชาติในนิติบุคคลไทยที่ประกอบธุรกิจรับส่งเอกสารและสิ่งของ มีมูลค่าการลงทุน ๑,๘๓๖ ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ ๕๔.๑๑ ของการลงทุนในธุรกิจนี้ และในช่วงปี ๒๕๖๓ มีการลงทุนเพิ่มสูงขึ้นจากช่วงเดียวกันของปีก่อน คิดเป็นร้อยละ ๗๙.๒๕ โดยต่างชาติที่ลงทุนในธุรกิจสูงสุด ๓ อันดับแรก ได้แก่ สิงคโปร์ ๒๓๖.๔๕ ล้านบาท สัดส่วนร้อยละ ๖.๙๘ จีน ๑๐๗.๔๕ ล้านบาท สัดส่วนร้อยละ ๓.๑๗ และฮ่องกง ๑๔.๒๐ ล้านบาท สัดส่วนร้อยละ ๐.๔๒ ทั้งนี้ ต่างชาติมีแนวโน้มที่จะลงทุนในนิติบุคคลไทยเพิ่มสูงขึ้น เนื่องจากไทยมีศักยภาพในด้านบุคลากร และโครงสร้างพื้นฐานที่พร้อมในการขนส่ง อีกทั้งการเติบโตของธุรกิจในกลุ่ม e-Commerce และกระแส Social Media ทำให้พฤติกรรมของผู้บริโภคหันมาซื้อขายสินค้าและบริการผ่านระบบออนไลน์มากยิ่งขึ้น ส่งผลให้ธุรกิจรับส่งเอกสารและสิ่งของขยายตัวอย่างต่อเนื่องในช่วง ๓ ปีที่ผ่านมา ส่งผลให้มีผู้ประกอบการรายใหม่เข้าสู่ธุรกิจมากขึ้น ซึ่งรวมถึงการแข่งขันที่เพิ่มขึ้นจากผู้ประกอบการต่างชาติ express ต่างชาติ และ e-commerce logistics เช่น Kerry , SCG yamato express เป็นต้น

^๒ นิยามการแบ่งธุรกิจบริการ S M L ตามมูลค่าสินทรัพย์ถาวร

กลุ่มธุรกิจขนาดเล็ก (S) = ไม่เกิน ๕๐ ล้านบาท /กลุ่มธุรกิจขนาดกลาง (M) เกิน ๕๐ – ๒๐๐ ล้านบาท /กลุ่มธุรกิจขนาดใหญ่ (L) เกิน ๒๐๐ ล้านบาท

1.4 ดุลการค่าบริการด้านการขนส่ง

ที่ผ่านมาดุลการชำระเงินในหมวดค่าโดยสารเดินทางจะเป็นบวก อย่างไรก็ตาม จากการหยุดชะงักของการเดินทางในช่วงไตรมาส 2 ของปี 2563 ค่าขนส่งในหมวดค่าโดยสารเดินทางจึงลดลง ได้ดุล 4,993.68 ล้านบาท (จากเดิมในไตรมาส 1/2562 ได้ดุล 20,654.05 ล้านบาท) อย่างไรก็ตาม ในช่วงไตรมาส 2/2563 ดุลการชำระเงินมีทิศทางเป็นบวกมากขึ้นในส่วนค่าขนส่งในส่วนค่าระวางสินค้า ที่ดุลการชำระเงินติดลบน้อยลงเป็น -84,788.72 ล้านบาท (จากเดิมกว่าแสนล้านบาท) ซึ่งเกิดจากดุลรายจ่ายที่ลดลงเนื่องจากการค้าระหว่างประเทศที่ชะลอตัวลงในช่วงที่ผ่านมา

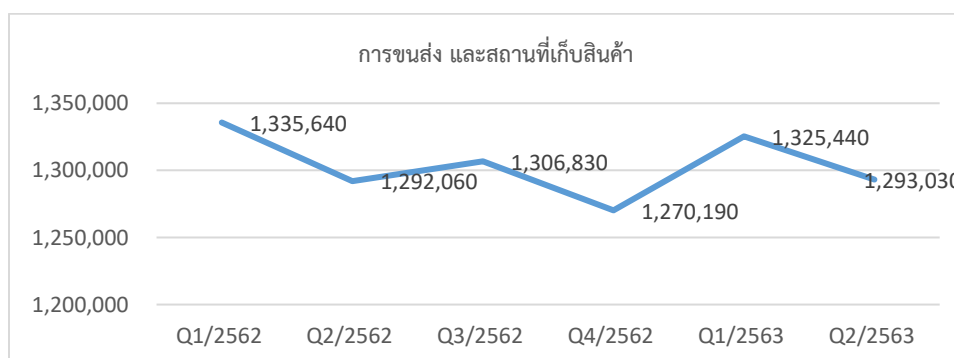

ดุลบริการขนส่ง	Q1/2562 p	Q2/2562 p	Q3/2562 p	Q4/2562 p	Q1/2563 p	Q2/2563 p
ค่าระวางสินค้า	-104,718.39	-106,835.39	-101,008.24	-100,719.36	-103,791.35	-84,788.72
ค่าโดยสารเดินทาง	20,654.05	10,967.67	16,631.77	12,269.19	16,246.97	4,993.68
ค่าบริการขนส่งอื่นๆ	-3,887.48	-2,060.66	-1,715.25	-2,803.14	-1,732.50	62.63
รวม	-87,951.82	-97,928.38	-86,091.72	-91,253.31	-89,276.88	-79,732.41

ที่มา ธนาคารแห่งประเทศไทย

1.5 การจ้างงาน

หากพิจารณาภาวะการทำงานของประชากรไทยแยกตามสาขาธุรกิจบริการต่างๆ ตั้งแต่ไตรมาส 1 ปี 2562 ถึงไตรมาส 2 ปี 2563 ในกลุ่มการขนส่ง และสถานที่เก็บสินค้า ยังไม่พบสัญญาณการเปลี่ยนแปลงการจ้างงานอย่างรุนแรงมากนักในช่วงนี้ โดยในไตรมาส 2 ของปี 2563 ที่มีการแพร่ระบาดของโควิด-19 สูงสุด พบว่ามีการทำงานของประชากร ภาคการขนส่งฯ ลดลงร้อยละ 2.45 จากไตรมาสก่อน ซึ่งยังอยู่ในเกณฑ์ใกล้เคียงกับช่วงเดียวกันของปีก่อน

ที่มา ธนาคารแห่งประเทศไทย โดยการสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติ

2. ปัญหาของผู้ประกอบการโลจิสติกส์

๒.๑ ปัญหาด้านกฎหมาย/กฎระเบียบ

๑) ผู้ประกอบการเผชิญกับปัญหาทางด้านกฎหมาย ทั้งระเบียบศุลกากรและกฎหมายที่เกี่ยวข้องในการจัดส่งสินค้าระหว่างประเทศ ซึ่งเป็นอุปสรรคในการดำเนินธุรกิจ จึงเห็นควรส่งเสริมการใช้ระบบเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ (E-Logistics) การเปิดให้บริการด้านศุลกากร ๒๔ ชั่วโมง/ทุกวัน โดยเฉพาะด้านการค้าที่มีความสำคัญ การพัฒนาระบบบริการเบ็ดเสร็จสำหรับพิธีการศุลกากรสำหรับการตรวจปล่อยสินค้า (Single Window) รวมทั้งแบ่งปันข้อมูลการอำนวยความสะดวกทางการค้าข้ามแดน

๒) สิทธิประโยชน์ในการดำเนินธุรกิจที่ภาครัฐให้แก่ผู้ประกอบการคนไทยหรือผู้ประกอบการรายเล็กไม่เท่าเทียมกับกลุ่มทุนขนาดใหญ่จากต่างประเทศ กลุ่มทุนขนาดใหญ่จากต่างประเทศสามารถเจรจาการค้าในรูปแบบทวิภาคีกับทางภาครัฐได้โดยตรง หรือมีสิทธิพิเศษในการใช้โครงสร้างพื้นฐาน เช่น มีการคลังสินค้าเป็นของตนเอง ซึ่งเป็นจุดที่สร้างความได้เปรียบและเพิ่มช่องว่างของศักยภาพในการแข่งขันอย่างมาก

๒.๒ ปัญหาการบริการภาครัฐ

๓) การเข้าถึงข้อมูล/ข่าวสารด้านโลจิสติกส์ ที่กระจัดกระจายอยู่ตามเว็บไซต์ของแต่ละหน่วยงาน ขาดการรวมศูนย์ ทำให้การเรียกใช้ข้อมูลของผู้ประกอบการเป็นไปอย่างล่าช้าไม่ทันต่อสถานการณ์ กระทบต่อโอกาสและการตัดสินใจ รวมทั้งหน่วยงานภาครัฐไม่สามารถทำงานแบบบูรณาการระหว่างกันได้ดีเท่าที่ควร

๒.๓ ปัญหาการดำเนินธุรกิจ

๔) ต้นทุนการขนส่งที่เพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะการขนส่งทางอากาศ ค่าบริการ (Freight) มีการปรับตัวสูงขึ้นอย่างมาก เป็นผลมาจากการระงับเที่ยวบินในช่วงโควิด-๑๙ แม้ว่าจะยังมีเที่ยวบินขนส่งสินค้า (freighter flight) แต่ก็ไม่เพียงพอต่อความต้องการ (Demand) ที่มีมากกว่าปริมาณที่ผู้ให้บริการ (Supply) จะรองรับได้

๕) ธุรกิจ e-Commerce มีจำนวนมากในต่างประเทศ ไม่ได้มีเฉพาะรายใหญ่ที่เราคุ้นเคยในปัจจุบัน ซึ่งธุรกิจหรือแพลตฟอร์มเหล่านี้ต้องการเข้ามาขยายธุรกิจในประเทศไทย แต่มีปัญหาในเรื่องช่องทางในการเข้ามาติดต่อหรือดำเนินการ ซึ่งในส่วนนี้ผู้ประกอบการมองว่าแพลตฟอร์ม e-Commerce เหล่านี้เป็นโอกาสทางธุรกิจ ซึ่งควรมีเครื่องมือช่วยดำเนินการจับคู่ทางธุรกิจ (Business Matching) ด้วย

๖) การปรับตัวเพื่อยกระดับการใช้เทคโนโลยีด้านโลจิสติกส์มีราคาค่อนข้างสูง ผู้ประกอบการบางส่วนไม่สามารถเข้าถึงได้ ส่งผลต่อความสามารถในการพัฒนาศักยภาพด้านการให้บริการ

๗) ปัญหาการขาดสภาพคล่อง/การเข้าไม่ถึงแหล่งเงินทุน การไม่สามารถใช้ประโยชน์จากกองทุน SMEs อาทิ เงินกู้ Soft Loan ที่ออกโดยธนาคารแห่งประเทศไทย เพื่อดูแลภาคธุรกิจโดยเฉพาะ SMEs วงเงินรวม ๕๐๐,๐๐๐ ล้านบาท โดยจะปล่อยให้กับธนาคารพาณิชย์เพื่อนำไปปล่อยสินเชื่อต่อให้กับ SMEs ที่มีวงเงินสินเชื่อไม่เกิน ๕๐๐ ล้านบาทอีกทอด ในอัตราดอกเบี้ยร้อยละ ๒ ต่อปี แต่เกณฑ์ก็ยังเกินเอื้อมสำหรับ SMEs รายย่อย เพราะเป็นกลุ่มที่มีความเสี่ยงสูง ขาดหลักทรัพย์ค้ำประกัน จึงมักจะโดนมองข้ามและถูกปฏิเสธเป็นกลุ่มแรกๆ จากธนาคารพาณิชย์

3. ผลกระทบภาคบริการจากปัจจัยต่างๆ – กลุ่มโลจิสติกส์

สาขาภาคบริการ	โครงสร้างสังคม สูงวัย	Geopolitics	เทคโนโลยี	สิ่งแวดล้อม	โรคอุบัติใหม่
โลจิสติกส์	+	-	+	-	-
ปัจจัย	ผลกระทบ				
โครงสร้างสังคม สูงวัย	ผลกระทบเชิงบวก - การพัฒนารูปแบบการขนส่งเฉพาะสำหรับผู้สูงอายุ (Grey logistics) เช่น Uber ที่เพิ่มรูปแบบการให้บริการจากการขนส่งสินค้าตามความต้องการ (On-demand) สู่การให้บริการเชิงสุขภาพ โดยนำร่องการขนส่งวัคซีนและเวชภัณฑ์ รวมทั้งให้บริการรับส่งผู้ป่วยและผู้ดูแล ทำตารางรับส่งผู้เชี่ยวชาญทางการแพทย์ร่วมมือกับหน่วยงานทางการแพทย์				
	ผลกระทบเชิงลบ - แรงงานในภาคบริการธุรกิจโลจิสติกส์ขาดแคลนจากการเข้าสู่สังคมสูงวัย				
Geopolitics	ผลกระทบเชิงบวก - การขยายความร่วมมือทางการค้าระหว่างประเทศในกลุ่มเอเชียมากขึ้น นำมาซึ่งทิศทางการพัฒนาความเชื่อมโยงด้านการคมนาคมขนส่งโลจิสติกส์ เช่น ความร่วมมืออนุภูมิภาคภายใต้แผนงาน GMS, ACMECS, IMT-GT, BIMSTEC และ JDS และภูมิภาคอาเซียน โครงการหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง (BRI- Belt and Road Initiative) เพื่ออำนวยความสะดวกและลดต้นทุนด้านโลจิสติกส์				
	ผลกระทบเชิงลบ การเปลี่ยนแปลงนโยบายด้านการค้าที่จะส่งผลกระทบต่อระบบโลจิสติกส์ใน 3 ส่วนสำคัญ คือ ๑. สงครามการค้า (Trade war) ที่สหรัฐฯ ปรับเปลี่ยนนโยบายการค้ากับประเทศต่างๆ ซึ่งต่างใช้มาตรการด้านภาษีนำเข้าสินค้าตอบโต้กลับ รวมทั้งการย้ายฐานการผลิต ส่งผลกระทบต่อภาพรวมเศรษฐกิจโลก และภาพรวมธุรกิจโลจิสติกส์ ที่อาจเกิดการชะลอตัวลงจากผลกระทบของการค้า ๒. นโยบายโครงสร้างพื้นฐานการลงทุนของแต่ละประเทศ เส้นทางขนส่งของแต่ละประเทศในการลงทุน อาจส่งผลให้เกิดการเสียเปรียบด้านการขนส่งจากข้อตกลงภายใต้การร่วมลงทุน ตลอดจนเกิดการเสียเปรียบในประเทศที่ไม่ได้เข้าร่วม ๓. ความไม่แน่นอนของนโยบายการค้าของแต่ละประเทศ ถือเป็นความเสี่ยงรูปแบบหนึ่งของการค้าเสรีที่เน้นผลประโยชน์ของชาติมากขึ้น เพื่อให้ประเทศพื้นตัวหรือมีอัตราการเติบโตที่สูงขึ้น จึงพยายามปรับเปลี่ยนหรือถอนตัวออกจากความร่วมมือ หรือกำหนดมาตรการภาษีเข้ามาเป็นกำแพงในการจำกัดการใช้บริการนำเข้าสินค้าจากต่างประเทศทำให้เกิดผลกระทบต่อภาคบริการโลจิสติกส์ใน 3 ส่วนคือ • มาตรการ/ข้อจำกัดในการนำเข้าสินค้า ส่งผลให้การใช้บริการโลจิสติกส์ระหว่างประเทศชะลอลง • การเจรจาความร่วมมือด้านการขนส่งสินค้าเกิดความล่าช้า ส่งผลให้หาข้อยุติและบรรลุข้อตกลงเป็นไปอย่างล่าช้า • ไม่สามารถพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือด้านโลจิสติกส์ได้ดีเท่าที่ควร ซึ่งจะมีผลกระทบโดยตรงต่อธุรกิจการขนส่งสินค้าระหว่างประเทศ เป็นอุปสรรคต่อการแสวงหาความร่วมมือของธุรกิจโลจิสติกส์แบบ Sharing Economy ในการร่วมใช้ทรัพยากร อาทิ การใช้พื้นที่การขนส่งหรือการใช้คลังสินค้าร่วมกัน เพื่อลดความสูญเสียจากกิจกรรมที่เกิดขึ้น				

ปัจจัย	ผลกระทบ
เทคโนโลยี	ผลกระทบเชิงบวก - เทคโนโลยีช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงาน สามารถลดต้นทุน เพิ่มประสิทธิภาพด้านเวลา ความแม่นยำ และความปลอดภัย - กระตุ้นให้เกิดการลงทุนวิจัยและพัฒนานวัตกรรมด้านโลจิสติกส์มากขึ้น อาทิ พาหนะ/อากาศยานไร้คนขับ ปัญญาประดิษฐ์ หุ่นยนต์ทดแทนแรงงาน เครือข่ายการเชื่อมต่ออัจฉริยะ 5G Big data analysis และ Blockchain ที่ช่วยสนับสนุนการทำธุรกรรมให้มีความโปร่งใส กระบวนการขนส่งสินค้าและศุลกากร ไปจนถึงการจ่ายเงินแบบ Smart Contract
	ผลกระทบเชิงลบ - ผู้ประกอบการโลจิสติกส์รายย่อยมีข้อเสียเปรียบ เนื่องจากการพัฒนาเทคโนโลยีมีการลงทุนสูง นอกจากนี้ การควบคุมระบบ และการบริหารจัดการข้อมูลจำเป็นต้องใช้แรงงานทักษะสูง
สิ่งแวดล้อม	ผลกระทบเชิงบวก การรักษาสภาพแวดล้อมส่งผลเชิงบวกอย่างยั่งยืนต่อภาคเศรษฐกิจและสังคมอื่นๆ เช่น การท่องเที่ยว การพัฒนาคุณภาพชีวิตและชุมชน ซึ่งเป็นผลกระทบเชิงบวกในทางอ้อมต่อเนื่องกับภาคโลจิสติกส์
	ผลกระทบเชิงลบ ๑. ภาครัฐเริ่มมีการกำหนดนโยบายเพื่อควบคุมมลพิษที่เกิดจากการขนส่ง ^๒ ซึ่งการพัฒนา/การควบคุม กระบวนการไปสู่การเป็นกรีนโลจิสติกส์มีต้นทุนเพิ่ม ๒. ภัยธรรมชาติ อาจส่งผลให้การขนส่งต้องหยุดชะงักลง ๓. การส่งเสริมการใช้พลังงานทดแทนทรัพยากรน้ำมัน ส่งผลให้ภาคโลจิสติกส์ต้องเริ่มปรับตัวต่อการปรับเปลี่ยนรูปแบบการขนส่งแบบประหยัดพลังงาน การใช้พลังงานไฟฟ้า หรือการขนส่งทางราง/เรือที่มีการใช้พลังงานต่ำกว่า
โรคอุบัติใหม่	ผลกระทบเชิงบวก ๑. ผู้ประกอบการมีการพัฒนามาตรฐานด้านสุขอนามัย รวมทั้งรูปแบบการให้บริการขนส่งให้ปลอดภัยยิ่งขึ้น ๒. ธุรกิจรับส่งเอกสารและสิ่งของมีการเติบโตขึ้นตามความต้องการซื้อสินค้าผ่านอีคอมเมิร์ซ ^๓ และยังคงมีการลงทุนจากต่างชาติเพิ่มขึ้น ^๔
	ผลกระทบเชิงลบ ๑. การขนส่งสินค้าและผู้โดยสารชะลอตัวลงจากการออกมาตรการในการควบคุมการแพร่ระบาด เช่น การปิดด่าน และงดการเคลื่อนย้ายคนระหว่างประเทศ ฯลฯ ทำให้ผู้ให้บริการโลจิสติกส์จะต้องปรับตัว และปฏิบัติตามกฎระเบียบต่างๆ ที่เพิ่มขึ้น ตลอดจนการปรับโครงสร้างการดำเนินธุรกิจให้ธุรกิจอยู่รอด ๒. ผู้ให้บริการขนส่งผู้โดยสาร โดยเฉพาะสายการบินที่มีการขนส่งคนโดยสาร คิดเป็นประมาณร้อยละ ๘๐ มีความเสี่ยงธุรกิจล้มละลายและการหยุดชะงักของธุรกิจ

^๒ มลพิษที่เกิดจากการขนส่ง ส่งผลต่อปัญหาด้านสุขภาพ อันจะเป็นรายจ่ายสาธารณสุขของประชากรให้สูงมากขึ้น

^๓ ไพรซ์ไชน่า มีปริมาณพัสดุเข้าสู่ระบบเพิ่มขึ้นวันละกว่า ๖๐% จากปริมาณงานปกติ แฟลช เอ็กซ์เพรส ยอดผู้ให้บริการเติบโตเพิ่มกว่า ๒๐% เบสท์ เอ็กซ์เพรส มียอดส่งพัสดุเพิ่มขึ้น ๙ แสนชิ้น/วัน (ที่มา: //marketeeronline.co)

^๔ การลงทุนของต่างชาติในนิติบุคคลไทยในธุรกิจนี้ช่วงปี ๒๕๖๓ มีการลงทุนเพิ่มสูงขึ้น ร้อยละ ๗๙.๒๕ จากช่วงเดียวกันของปีก่อน (ที่มา: กรมพัฒนาธุรกิจการค้า)

๔. แนวโน้มและโอกาสในการปรับตัว- กลุ่มโลจิสติกส์

๑. เกิดการให้บริการโลจิสติกส์รูปแบบใหม่เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคในรูปแบบต่างๆ อาทิ การให้บริการตามความต้องการเฉพาะลูกค้า การให้บริการขนส่งเฉพาะผู้สูงวัย การให้บริการด้านโลจิสติกส์ที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุนด้านสุขภาพ อาทิ การรองรับการจัดส่งยา และเวชภัณฑ์ต่างๆ ถึงบ้าน การใช้การขนส่งไร้คนขับ (drone) สำหรับการส่งยาและเวชภัณฑ์เข้าถึงพื้นที่ซึ่งเข้าถึงยาก การให้บริการรับส่งผู้ป่วยและผู้ดูแล หรือการรับส่งบุคลากรทางการแพทย์หรือผู้เชี่ยวชาญไปยังพื้นที่เป้าหมาย
๒. แนวโน้มการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านโลจิสติกส์จะเป็นในรูปแบบอารยสถาปัตย์หรือการออกแบบเพื่อคนทั้งมวล(Universal Design) มากยิ่งขึ้น ซึ่งจะมุ่งเน้นโครงสร้างพื้นฐานของระบบการขนส่งที่เป็นมิตรและเหมาะสมสำหรับทุกคน โดยคำนึงถึงการให้งานที่ทุกคนสามารถใช้งานได้อย่างสะดวกไม่เป็นอุปสรรคต่อการใช้บริการ
๓. เทคโนโลยีและนวัตกรรมจะถูกนำมาพัฒนาการให้บริการด้านโลจิสติกส์ ทั้งในส่วนของพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อสนับสนุนการทำงานแบบ Network Centric Operation ในการขนส่ง ให้แสดงผลแบบ Realtime สามารถติดตามการขนส่งได้ การบริหารจัดการการขนส่งทั้งในส่วนของวางแผนเส้นทางการขนส่งให้เกิดความรวดเร็ว แม่นยำ ตรงต่อเวลาในการให้บริการ และสามารถใช้พลังงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งในมิติของการวิเคราะห์ความต้องการของลูกค้า จากข้อมูล Big Data Analytics พัฒนาเป็นธุรกิจที่ขับเคลื่อนด้วยข้อมูล (data driven business model) ซึ่งจะสามารถช่วยให้ผู้ประกอบการสามารถเพิ่มศักยภาพธุรกิจ และรองรับความเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง
๔. ผู้ให้บริการเพื่อการให้คำปรึกษาด้านการขนส่งระหว่างประเทศจะต้องพัฒนาความรู้ด้านมาตรการนำเข้าและส่งออก ให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลงมาตรการต่างๆ ของประเทศคู่ค้า และลดอุปสรรคในการขนส่งสินค้า
๕. การสร้างพันธมิตรทางการขนส่ง เพื่อสร้างความเข้มแข็ง แบ่งปันการใช้สินทรัพย์ และลดต้นทุนที่เกิดจากการขนส่ง เทียบเปล่าและการขนส่งไม่เต็มตู้ได้
๖. การปรับตัวเพื่อจัดการการขนส่งที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ให้ความสำคัญต่อการใช้ทรัพยากรให้เกิดความคุ้มค่า และคำนึงถึงผลกระทบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม ตั้งแต่การจัดเก็บ การขนส่งและการกระจายสินค้า ตลอดห่วงโซ่อุปทานเพื่อให้เกิดการใช้พลังงานที่มีประสิทธิภาพและลดการปล่อยก๊าซมลพิษ **ภาครัฐควรมีการอุดหนุนทางภาษีสำหรับธุรกิจที่ลดปริมาณการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์** หรือการวิจัยพัฒนาของบริษัทโลจิสติกส์ในการพัฒนาพลังงานทางเลือก หรือการขนส่งพลังงานไฟฟ้า
๗. การวางแผนบริหารความเสี่ยงเพื่อรองรับเหตุในกรณีฉุกเฉิน เช่น โรคอุบัติใหม่ หรือภัยธรรมชาติ แผนการพัฒนาด้านพลังงานทางเลือก และการปรับตัวหารรายได้จากทางอื่น หากเกิดการหยุดชะงักของธุรกิจ

กองนโยบายการสร้างเสริมความเข้มแข็งทางการค้า

สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า กระทรวงพาณิชย์

กันยายน ๒๕๖๓